

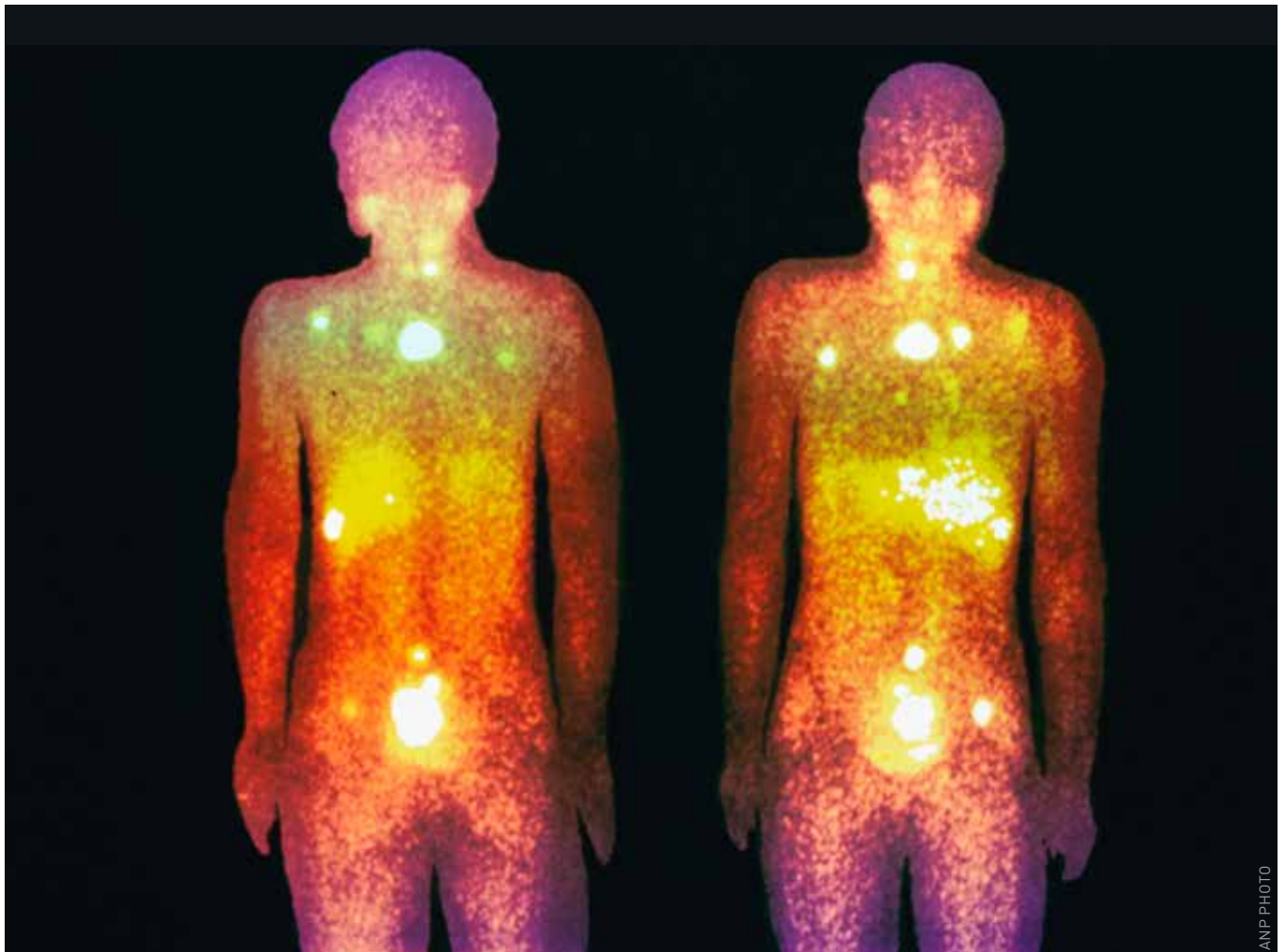
Niels Veltman

nucleair geneeskundige, Jeroen
Bosch Ziekenhuis, lid commissie
Kwaliteitsbevordering van de NVNG

NUCLEAIR GENEESKUNDIGEN MAKEN SLUITENDE BEGRIPPENLIJST

Complicatieregistratie moet uniform zijn

De Nederlandse Vereniging voor Nucleaire Geneeskunde ontwikkelt een landelijk systeem voor complicatieregistratie. Maar, zo bleek onderweg, de hiervoor vereiste uniforme begrippenlijst bestaat nog altijd niet. De NVNG geeft daarom zelf een voorzet.

ANP PHOTO

Net als veel andere wetenschappelijke verenigingen werkt ook de Nederlandse Vereniging voor Nucleaire Geneeskunde (NVNG) aan een landelijk complicatieregistratiesysteem. De vereniging hanteerde daarbij twee uitgangspunten. Ten eerste het belang van registratietrouw. Vaak bestaan er ook lokale complicatie-registratiesystemen binnen een ziekenhuis. Als één complicatie tweemaal moet worden geregistreerd, gaat de registratiebereidheid hard achteruit. Eén complicatie moet daarom bij voorkeur ook éénmaal worden geregistreerd en vervolgens zowel lokaal als landelijk worden bewaard. Ten tweede moet de registratie onafhan-

kelijk zijn van specialisme en locatie. Lokale complicatieregistratie is immers bedoeld om ziekenhuisbrede analyses te ondersteunen en landelijke registratie om vergelijkingen tussen ziekenhuizen mogelijk te maken. Daarom is een gemeenschappelijke standaard nodig, die uniformiteit brengt tussen specialismen en tussen ziekenhuizen.

Definities

Voor een landelijke complicatieregistratie vanuit deze uitgangspunten is een uniform, inhoudsonafhankelijk begrippenkader vereist, met daarin heldere definities van datgene wat wordt geregistreerd. In juni 2005 publiceerde de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) zo'n begrip-

penkader: de Definitielijst Patiëntveiligheid.¹ In november van dat jaar verscheen in Medisch Contact een artikel door Van der Wal en Wagner met een toelichting op dit begrippenkader.²

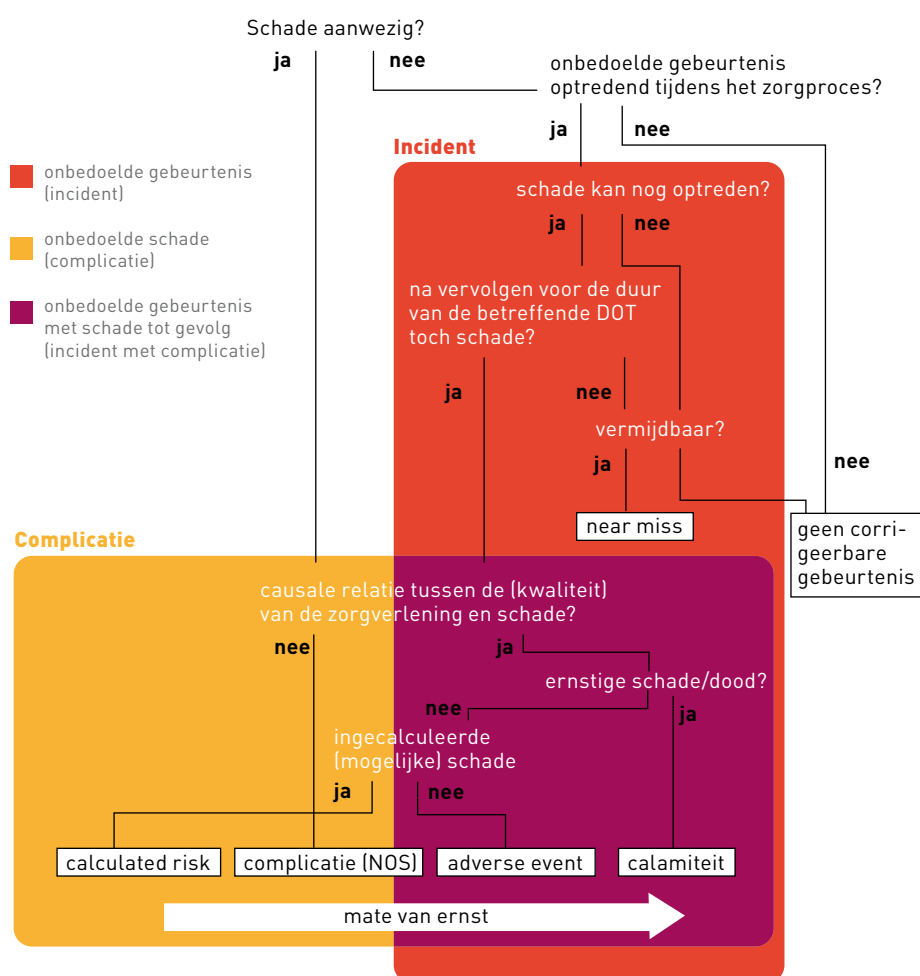
Complicatie: alle vormen van schade aan de patiënt

De NVNG ontdekte echter dat de definities in beide publicaties niet precies overeenkomen en hiaten vertonen. Een voorbeeld: Wagner en Van der Wal onderscheiden *onbedoelde gebeurtenis* (een oorzaak) expliciet van *onbedoelde uitkomst* (een gevolg), terwijl de IGZ dat niet doet. De IGZ definieert *adverse event* vervolgens als *onbedoelde gebeurtenis*. Dit is verwarrend, aangezien *adverse event* een verbijzondering is van *complicatie* (dus een gevolg). Ook de term *complicatie* zelf levert een probleem op. Dit containerbegrip omvat alle vormen van schade aan de patiënt, ongeacht de oorzaak. Indien de oorzaak een ingecalculeerd risico is, wordt dit generieke begrip omzeild met de term *calculated risk*, bij een voorafgaande fout met de term *adverse event* of – bij ernstige schade – *calamiteit*. Er kan echter ook schade optreden die niet vooraf voorzien was en ook niet aantoonbaar het gevolg is van een fout. Het is beter om in zo'n geval het generieke *complicatie* te vermijden en – naar analogie van de DSM-IV – te spreken van een *complicatie not otherwise specified* (NOS).

Alternatief

Na analyse van de bestaande definities heeft de commissie Kwaliteitsbevordering van de NVNG een alternatief schema gemaakt (zie *figuur*). Hierin zijn de classificerende vragen vermeld die kunnen worden gebruikt in een webformulier.

Stroomdiagram voor de definities bij complicatieregistratie

Deze classificering is inhoudsonafhankelijk. Ook is een ordening naar de mate van ernst aangebracht. Dat maakt differentiatie mogelijk in de termijnen waarin nadere analyse moet worden uitgevoerd, variërend van onmiddellijk bij calamiteiten tot op lange termijn bij ingecalculleerd risico's.

De definities zijn becommentarieerd door de inspectie

De bij het schema behorende definities zijn primair gebaseerd op de IGZ-definitielijst, maar met enkele aanpassingen die meer consistentie brengen en dubbelzinnigheid vermijden (zie de *begrippenlijst*). De definities en het schema zijn becommentarieerd door de inspectie en haar suggesties zijn verwerkt.

Consensus

De NVNG hoopt met dit schema en begrippenkader een aanzet te geven tot consensus over een standaard in complicatieregistratie, die onafhankelijk is van inhoud en dus van specialisme. Als softwareleveranciers door de beroepsgroepen worden aangemoedigd om deze standaard te implementeren in lokale registratiesystemen, maakt dat de weg vrij naar automatische samenvoeging van alle lokale gegevens ten bate van landelijke registratie. ■

contact

n.veltman@jibz.nl
c.c.: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

web

De voetnoten en een eerder artikel over dit onderwerp vindt u bij dit artikel via medischcontact.nl/artikelen.

BEGRIPPENLIJST

Incident

Een onbedoelde gebeurtenis ontstaan door het onvoldoende handelen volgens de professionele standaard en/of tekortkomingen van het zorgsysteem, die tot schade aan de patiënt heeft geleid of zou kunnen leiden.

Bijna-incident/near miss (incident zonder schade)

Een onbedoelde gebeurtenis ontstaan door het onvoldoende handelen volgens de professionele standaard en/of tekortkomingen van het zorgsysteem, die a) niet nadelig is voor de patiënt omdat de gevolgen op tijd zijn onderkend en gecorrigeerd (near miss), of b) waar de gevolgen niet van invloed zijn op het fysiek, psychisch of sociaal functioneren van de patiënt.

Geen corrigeerbare gebeurtenis

Een al dan niet onbedoelde gebeurtenis ontstaan door onvermijdelijk afwijken van het handelen volgens de professionele standaard en/of onvermijdelijke tekortkomingen van het zorgsysteem, die a) niet nadelig is voor de patiënt omdat de gevolgen op tijd zijn onderkend en gecorrigeerd, of b) waar de gevolgen niet van invloed zijn op het fysiek, psychisch of sociaal functioneren van de patiënt.

Complicatie

Een onbedoelde en ongewenste uitkomst of toestand tijdens of volgend op het (niet) handelen van een zorgverlener, die voor de gezondheid van de patiënt zodanig nadelig is dat aanpassing van het medisch (be-)handelen noodzakelijk is, dan wel dat er sprake is van onherstelbare schade.

Calculated risk

Een onbedoelde en ongewenste uitkomst of toestand, die een door een hulpverlener vooraf ingecalculleerd of goed afgewogen risico betreft van een

mogelijk gevolg van het (niet) handelen van een zorgverlener, die voor de gezondheid van de patiënt zodanig nadelig is dat aanpassing van het medisch (be-)handelen noodzakelijk is, dan wel dat er sprake is van onherstelbare schade. Hierbij is ingeschat dat het beoogde effect van de behandeling opweegt tegen de ernst van de schade of de kans op het ontstaan daarvan door dezelfde behandeling.

Complicatie not otherwise specified (NOS)

Een onbedoelde en ongewenste uitkomst of toestand tijdens of volgend op het (niet) handelen van een zorgverlener, die voor de gezondheid van de patiënt zodanig nadelig is dat aanpassing van het medisch (be-)handelen noodzakelijk is, dan wel dat er sprake is van onherstelbare schade, maar waarbij er geen causaal verband aantoonbaar is tussen de schade en het (niet) handelen.

Adverse event

Een onbedoelde en ongewenste uitkomst ontstaan door het onvoldoende handelen volgens de professionele standaard en/of tekortkomingen van het zorgsysteem met schade voor de patiënt zodanig ernstig dat er sprake is van tijdelijke of permanente beperking en/of een verlengd verblijf.

Calamiteit

Een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis in de gezondheidszorg, die tot de dood of een ernstig schadelijk gevolg voor een patiënt heeft geleid (= een onbedoelde en ongewenste uitkomst), optredende bij een (para)medische, verpleegkundige of verzorgende handeling of bij de toepassing van een product of apparaat in de gezondheidszorg, dan wel voortkomend uit een manco in een voorziening of een kwaliteitsafwijking van een product of apparaat dat toepassing vindt in de gezondheidszorg.